
Xarxa Informacions

BUTLLETÍ DE LA XARXA DE VIGILÀNCIA DELS ALGUERS

Agost 2000 – núm. 24

ALGUER O HERBASSAR, COM L'HEM D'ANOMENAR?

El Diccionari de la Llengua Catalana defineix la paraula sinònim de la següent manera: “*dit del mot que coincideix amb un altre o uns altres en una idea comuna, però en difereix per alguna idea accessòria i particular a algun d'ells*”. La sinonímia per anomenar les àrees ocupades per *Posidonia oceanica* n'és un bon exemple, que pot, tanmateix, conduir a no poques confusions. Les denominacions originals d'aquests ambients foren fetes per la gent que més els visitaven, els pescadors, pels qui de la mateixa manera que tots els animals marins nedadors eren peixos (incloent els cetacis), tots els vegetals aquàtics eren algues (incloent les plantes marines); el terme alguer, corresponia doncs a una zona poblada per “algues”. Semblantment també s'hi referien com els “bruts”, perquè les xarxes de pesca es llevaven brutes de fulles. Molt temps després, les ciències naturals descobriren que aquells vegetals eren en realitat plantes superiors, herbes, com ho són la gespa o el gram, i quan un coneixement més ampli del medi marí va fer necessari batejar els camps de fanerògames marines, es varen introduir els substantius “herbassar” o “herbei” segons la natura dels seus organismes constitutius, i els noms “praderia” o “prat submarí” en parlar des d'un punt de vista paisatgístic.

Tal vegada quan els designem tot tenint en compte les complexes relacions que s'estableixen entre tots els seus habitants, els fluxos de matèria i energia, en definitiva, quan els observem en conjunt a nivell d'ecosistema els hauríem d'anomenar boscos submarins, per les múltiples analogies que podem trobar amb els boscos terrestres. En primer lloc tant en mar

com en terra l'estructura vertical determina un gradient lumínic que condiciona la disposició dels vegetals epífits (viuen damunt d'altres): la part més alta de les fulles, la capçada, és ocupada pels vegetals fotòfils (amants de la llum), mentre que a les zones basals s'hi troben els esciòfils (amants de l'ombra). En segon lloc les relacions tròfiques, entre la vegetació, els animals herbívors, els carnívors o predadors, els superpredadors, els detritívors i els microorganismes és perfectament comparable en ambdós medis. Finalment el lent creixement de la posidònia es pot estudiar a partir dels peciols que romanen adherits al rizoma durant segles i àdhuc mil·lennis (lepidocronologia), una tècnica semblant a l'emprada en els arbres a partir dels anells continguts en el tronc (dendrocronologia). Bosc, doncs?, bosc bonsai, en tot cas... però aquesta denominació basada en unes analogies s'acosta més a una metàfora que a una expressió rigorosa.

Alguer, brut, herbei, herbassar, praderia, prat o bosc submarí, sinònims que malgrat tot conserven subtils diferències, matisos que assenyalen un origen distint o una distinta preocupació d'aquells qui els fan servir. Quin caldria usar amb més correcció? Com tantes coses a la vida això també és relatiu, depèn del cas... nosaltres a pesar dels equívocs no renunciem a l'apel·latiu del projecte; la Xarxa de Vigilància seguirà essent dels Alguers, la tradició exerceix un pes del que es fa molt difícil sostreure-s'hi.

Pere Renom
Departament d'Ecologia

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura,
Ramaderia i Pesca
**Direcció General de Pesca
i Afers Marítims**

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Departament d'Ecologia

Rambla, 37 - 08911 Badalona - Telèfon 384 36 74

A l'estiu tota cuca viu, la nostra, el cuquet que ens empeny a continuar endavant, també ho fa, però durant aquest mes d'agost ha dormit, ha descansat i ha recuperat forces per tornar a l'activitat. La Xarxa ha gaudit d'unes vacances per una necessitat estratègic-fisiològica. Però ja ha arribat la fi i cal que la cuca dorment es posi en solfa.

✓ POSIDONIA OCEANICA: FONT DE VIDA DEL MEDITERRANI

Com ja anunciàvem en el darrer núm. del *Xarxa Informacions*, amb aquest títol es va impartir a Vilanova entre els dies 28 d'agost i 1 de setembre un dels cursos d'estiu del Campus Universitari de la Mediterrània, organitzat per l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, la UPC i l'Institut Català de la Mediterrània. La temàtica abordada compregué un ventall ampli d'aspectes, com són la vulnerabilitat de les praderies als canvis ambientals, l'impacte de la pesca de ròssec i la regeneració de platges, els invertebrats associats a les praderies, la distribució i estat de conservació dels herbassars al litoral de Múrcia, a Almeria, a la nova reserva de Ses Salines, situada entre Formentera i Eivissa, actuacions de conservació als herbeis i com no, la Xarxa de Vigilància dels Alguers. Va ser una intensiva i monotèmica setmana d'interessants exposicions, dirigides sobretot a un públic "posidoniofílic" (estudiants de ciències del mar, biologia i ciències ambientals) però prou amenes per ésser de recomanació general.

✓ FITANT LA RESERVA MARINA DE MASIA BLANCA

I encara una altra més! La Xarxa compta a hores d'ara amb el no gens menystenible nombre de 27 estacions fitades, la darrera de les quals ha estat la de la recent creada reserva marina de Masia Blanca, al municipi de Coma-ruga. El passat dia 2 de setembre, amb la participació del club d'immersió Sotavent encarregat de la supervisió de l'àrea, es va procedir a l'exploració i fitació del límit superior d'un alguer situat a uns 10 metres de fondària i flanquejat per nombrosos roquers. Aquesta estació és emplaçada molt a prop de les consolidades estacions de Com-ruga 1 i 2 i El Roc de St. Gaietà, però la seva particular constitució, l'ha preservada d'agressions com la pesca il·legal o l'arribada de sorres procedents de regeneracions, tot afavorint el manteniment d'una certa qualitat biològica que contrasta notablement amb el de les zones veïnes. Per aquest motiu es fa especialment indicat un estudi comparatiu; ens afanyarem, per tant, a iniciar-hi el seguiment.

✓ SENSORS DE LLUM

Molt aviat tindrem un cicle anual complet amb les dades de llum de les estacions de Medes (a 5 i a 14

metres), Mataró (20 metres) i Vilanova (19 metres). Aquests munt de dades (una cada deu minuts són $6 \times 24 \times 365 = 52560$ dades per estació!!) ens aportaran informació rellevant de la transparència de l'aigua a punts allunyats de la costa catalana, poblats per posidònia. Així mateix ens permetran elucidar la relació entre la meteorologia local i regional, atmosfèrica i marina al relacionar-les amb els valors d'estacions meteorològiques automàtiques (tenen sort, no cal que les netegin cada 15 dies) situades als municipis esmentats. Tot això gràcies a la constància dels submarinistes del SARC de Vilanova, de la SPAS de Mataró i de l'Escola del Mar de Badalona. Els dies 15, 26 i 27 d'agost els vilanovins netejaren el seu sensor, en la darrera ocasió acompanyant a un grup visitant de submarinistes d'ADENA, i el dia 20 d'agost ho feren el tàndem mataro-badalonins.

MANTENIMENT DEL MATERIAL

El "kit" amb el material de la Xarxa, que es facilita a tots els submarinistes per tal que duguin a terme les feines de seguiment: bosses de malla, cintes, regles, quadres, pissarres, brides, malls i piquetes, pateix un desgast evident a resultes del seu ús continuat. L'extraviament tampoc és un esdeveniment aliè a la seva sort. Aquests estris, són doncs, béns fungibles que s'han de restituir o substituir de tant en tant. El seu valor no es recolza tant en un cost econòmic com de confecció personal quasi artesanal. Tenir-ne cura és feina de tots.

✓ CAMPANYA "A FONS" DE LA WWF/ ADENA

La *World Wild Fund* (WWF) / ADENA amb la col·laboració de la Caja de Ahorros del Mediterráneo (CAM) ha organitzat per tercer any consecutiu la campanya d'estiu a fons, que enguany s'ha centrat en les praderies de posidònia. Amb el veler *Galeón I* ha recorregut el litoral mediterrani des d'Almeria fins a Catalunya, on la seva cloenda s'ha fet coincidir amb l'inici del curs de Vilanova que hem comentat més amunt. En diverses escales al llarg de la travessia es realitzaren tasques de divulgació i sensibilització ambiental mercès del repartiment de milers de pòsters i tríptics als banyistes on se'ls informava de la importància i fragilitat dels alguers de *Posidonia oceanica*. Aquesta campanya ha tingut un notable ressò tant a la premsa com a la televisió, que esperem que es tradueixi en una millora de la consciència ambiental de la societat. Igualment ADENA ha realitzat una proposta de conservació per ampliar la llista dels Indrets d'Importància Comunitària on es troben herbassars per tal que s'inclouguin a la Xarxa Natura 2000 (Directiva Hàbitats 92/43/CEE). La nostra Xarxa ha participat tant en la revisió dels documents divulgatius com en l'assessorament de la proposta, que d'aprovar-se incrementaria en un 50% les àrees protegides amb posidònia de la costa catalana.